

DARBUOTOJŲ DALYVAVIMO EMAS VEIKLOJE VADOVAS

1. ĮVADAS

Darbuotojų dalyvavimo EMAS veikloje vadovas remiasi šiomis Reglamento (EB) Nr. 761/2001 nuostatomis:

1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad:

„EMAS tikslas - skatinti organizacijas nuolat gerinti aplinkosaugos veiksmingumą:
(...)“

d) aktyviai įtraukiant organizacijos darbuotojus į EMAS veiklą ir atitinkamai juos apmokeant bei keliant jų kvalifikaciją, kad galėtų aktyviai dalyvauti a punkte nurodytoje veikloje. Darbuotojams pageidaujant, į šią veiklą gali būti įtraukti ir darbuotojų atstovai.“

Reglamento (EB) Nr. 761/2001 I priede nurodyta, kad:

„Organizacija nustato mokymo poreikius. Ji reikalauja, kad visas personalas, kurio veikla gali turėti didelį poveikį aplinkai, būtų tinkamai apmokytas. Organizacija nustato ir prižiūri procedūras, kurias užtikrinti, kad kiekvienas atitinkamos funkcijos ar hygens darbuotojas arba narys žinotų:

a) kaip svarbu laikytis aplinkos politikos, procedūrų, aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimų,

b) kokie esami ar galimi reikšmingi poveikiai aplinkai priklauso nuo jų darbo veiklos ir kokia nauda aplinkai

Visuotinis įsitraukimas į aplinkosaugos veiklą sudaro puikias sąlygas efektyviam darbui ir yra sėkmės pagrindas. Aktyvus darbuotojų įtraukimas į nuolatinę organizacijų aplinkosaugos veiksmingumo gerinimo procesą neturėtų būti suprantamas kaip našta,- tokį neigimą požiūri ir stengiasi paneigti šis vadovas.

Šiame vadove parodomi būdai ir priemonės, kaip aktyviai įtraukti darbuotojus į EMAS veiklą, kadangi tai sąlygoja didesnę darbo našumą, mažesnę tiek vadovybei, tiek darbuotojams tenkančią naštą ir užtikrina tinkamą EMAS reikalavimų vykdymą.

Darbas aplinkos apsaugos srityje turi vykti nuolatos, o tai neįmanoma, jeigu į šį procesą nėra įtraukta visa organizacija – ir vadovybė, ir darbuotojai.

Kiekvieno organizacijos nario dalyvavimas EMAS veikloje taip pat padeda palaikyti ir nuolatos atnaujinti vadybos sistemą. Patirtis rodo, kad tos vadybos sistemos, į kurias nėra aktyviai įtraukti visi organizacijos nariai, pamažu tampa biurokратиškos ir pradeda blogai funkcionuoti.

Svarbu, kad darbuotojai aplinkosauginį darbą vertintų ne kaip grėsmę, o kaip galimybę, be kita ko, pagerinti darbo sąlygas, ir didžiutęsi dirbdami aplinkosaugos požiūriu pažangioje organizacijoje.

nuo pagerėjusio asmeninio aplinkosaugos veiksmingumo;

c) savo pareigas ir atsakomybę, įgyvendinant aplinkos politiką, laikantis procedūrų ir aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimų, tarp jų pasirodimo avarinėms situacijoms ir atsakomųjų veiksmų reikalavimų;

d) galimas pasekmės, jei būtų nukrypta nuo nustatytų veiklos procedūrų.

Darbus, kurie gali turėti didelį poveikį aplinkai, atlieka kompetentingas personalas, turintis atitinkamą išsilavinimą, kvalifikaciją ir (ar) patirtį. (I priedo A skyriaus 4.2 punktas).“

„Be prievolės laikytis I priedo A skyriuje išdėstytų reikalavimų, darbuotojai įtraukiami ir į procesus, kuriais siekiama nuolat gerinti organizacijų aplinkosaugos veiksmingumą. Šiuo tikslu naudojamos atitinkamos dalyvavimo formos, pvz., pasiūlymų knygos sistema, grupinis darbas, įgyvendinant tam tikrus projektus, arba aplinkosaugos komitetai. Organizacijos atsižvelgia į Komisijos rekomendacijas dėl geriausių sektinų veiksmų šioje srityje. Į šią veiklą įtraukiami ir pageidaujantys darbuotojų atstovai. (I priedo B skyriaus 4 punktas).“

Tyrimai, EMAS organizacijų auditas ir patirtis įvairių organizacijos darbo pokyčių srityje rodo, kad geriausių rezultatų pasiekiami tada, kai veikloje nuolat aktyviai dalyvauja visi darbuotojai, o ypač – jų atstovai.

Patirtis taip pat rodo, kad aktyvaus darbuotojų dalyvavimo dėka galima išvengti nuovargio, kuris gali atsirasti padirbus su tokiomis sistemomis, kaip EMAS ar EN ISO 14001.

2. NUOSTATOS

2.1. Bendrosios nuostatos

Organizacija turi suprasti, kad aktyvus darbuotojų įtraukimas į darbą yra nuolatinio ir sėkmingo aplinkosaugos situacijos gerinimo varomoji jėga ir būtina sąlyga, taip pat pagrindinis aplinkosaugos veiksmingumo gerinimo išteklius. Organizacija turi įsisąmoninti, kad aktyvus darbuotojų įtraukimas ir jų aktyvumo skatinimas užtikrina sėkmingą aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos funkcionavimą organizacijoje.

Organizacija turi suprasti, kad sąvoka

„darbuotojų dalyvavimas“ apima tiek atskiro darbuotojo, tiek jo atstovų dalyvavimą ir informavimą, laikantis nacionalinių reikalavimų, todėl darbuotojų įtraukimas turi vykti visais lygiais.

Aktyviam darbuotojų įsitraukimui skatinti reikia sukurti atitinkamas priemones.

Aplinkosaugos vertintojui turi būti pateikti darbuotojų įtraukimo įrodymai, pvz.:

- susitikimų su profsąjungomis, darbo tarybomis ar kitomis organizacijomis, atstovaujančiomis darbuotojams, ar kitų organizacijos pasitarimų protokolai
- galimybės dalyvauti atitinkamuose mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursuose ir gauti reikiamos informacijos
- galimybės darbuotojams teikti pasiūlymus (pasiūlymų knygos sistema)
- įkurti aplinkosaugos komitetai
- vadovybės ir darbuotojų atstovų susitikimai aplinkosaugos veiksmingumo klausimais
- veikiančios nuolatinės ar atskiriems projektams įgyvendinti skirtos aplinkosaugos darbo grupės
- darbuotojams ir jų atstovams teikiamos informacijos reguliarumas
- aplinkosaugos vertintojų ir darbuotojų bei jų atstovų palaikomi ryšiai
- organizacijos aplinkosaugininko/vadovybės atstovo ir darbuotojų bei jų atstovų aktyvus įsitraukimas, dalyvavimas ir informavimas

Organizacija turi suprasti, kad vadovybės išipareigojimai, aktyvus reagavimas ir parama yra būtina šių procesų sėkmės sąlyga. Šiame kontekste reikėtų akcentuoti grįžtamojo ryšio tarp vadovybės ir darbuotojų buvimo svarbą.

2.2. Švietimas ir mokymas

Organizacija turi suprasti nuolatinio darbuotojų informavimo ir mokymo aplinkosaugos klausimais svarbą. Visi darbuotojai turi gauti bazinių žinių ir

dalyvauti mokymuose. Esminė vadovavimo principų keitimosi proceso dalis yra ir vadovybės mokymas.

Daugiau dėmesio turi būti skiriama darbuotojų, kurie betarpiškai dalyvauja organizacijos aplinkosaugos vadyboje, pvz., būdami jungtinių darbo grupių nariai, kvalifikacijos kėlimui, suteikiant jiems daugiau žinių apie, be kita ko, EMAS, aplinkos politikos principus, sektinus veiksmus ir informacijos teikimą.

2.3. Įsitraukimo lygiai

Organizacija turi suprasti, kad yra svarbu ir būtina užtikrinti darbuotojų dalyvavimą visais lygiais ir visuose etapuose nuo pat pirmos aplinkosaugos vadybos darbų dienos, todėl darbuotojai turėtų aktyviai dalyvauti:

- rengiant organizacijos aplinkosaugos strategiją;
- atliekant pirminę aplinkosaugos ir esamos būklės analizę, renkant ir tikrinant informaciją;
- kuriant ir įgyvendinant aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą aplinkosaugos veiksmingumui pagerinti;
- aplinkosaugos komitetuose informacijai rinkti ir organizacijos aplinkosaugininko/vadovybės atstovo ir darbuotojų bei jų atstovų dalyvavimui užtikrinti;
- jungtinėse darbo grupėse, rengiančiose aplinkosaugos veiksmų ir aplinkosaugos audito programas;
- rengiant ataskaitas apie aplinkos apsaugą.

2.4. Darbuotojų pasiūlymų ir skatinimo sistemos

Organizacija turėtų suprasti, kad darbuotojų pasiūlymai dėl aplinkosaugos gerinimo gali būti teikiami labai paprastais būdais, pvz., įmetant juos į specialias pasiūlymų dėžes.

Tuo atveju, kai darbuotojų veiksmai padeda gerinti organizacijos ekonominę situaciją ir (arba) aplinkosaugos veiksmingumą, tokius darbuotojus reikia atitinkamai įvertinti, taikant tiek finansinio, tiek kitokio skatinimo sistemas.